

Història del Feminisme en l'Educació

Codi: 105793

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	FB	1	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Maria Montserrat Rifà Valls

Correu electrònic: Montserrat.Rifa@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Meri Torras Francés

Maria Montserrat Rifà Valls

Prerequisits

No n'hi ha

Objectius

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és la construcció d'una història del feminisme en l'educació a partir de problematitzacions, teories, metodologies i interpretacions necessàries en el desenvolupament d'una recerca històrica. El focus d'aquesta l'assignatura és la comprensió de les pràctiques pedagògiques localitzades en els marges de l'educació, i simultàniament, l'escriptura d'una història feminista des dels marges. Les històries i relats que es construïran des del present de l'educació es basen en les aportacions dels feminismes per a una recerca basada en la narració d'experiències, subjectivitats, cossos i afectes. L'assignatura aborda la interacció entre el feminisme i l'educació des d'una perspectiva històrica, fent visible simultàniament la història de les comunitats vulnerables i de les "altres" en l'educació, les estratègies feministes en la recerca històrica i les propostes pedagògiques que s'hi vinculen. Aquesta re-construcció dels sabers subjugats i de les vides invisibilitzades de col·lectius i subjectivitats vulnerables implica l'aprenentatge de noves formes de narrar i documentar l'educació.

Competències

- Assessorar en processos d'acció socioeducativa per fomentar la participació ciutadana en qüestions d'igualtat.
- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Interpretar i interrelacionar les bases conceptuals de les teories feministes.
- Proposar accions correctives de les violències que desencadenen els tipus i graus de discriminació per raó de sexe, gènere i orientació sexual.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar els diferents models socioeducatius en la història i la seva contribució a la generació, reproducció o superació de desigualtats.
2. Identificar les incoherències presents en la pràctica educativa, social i professional, entre els discursos teòrics sobre igualtat de gènere i els fets quotidians.
3. Incorporar els conceptes de les perspectives postcolonials, feministes i interseccionals per a l'anàlisi de les diferents realitats socioeducatives.
4. Proposar activitats que contribueixen a prendre consciència de les conseqüències d'una socialització diferenciada segons el sexe de les persones.
5. Proposar pràctiques de coeducació des de la diversitat de gènere.
6. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
7. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
8. Utilitzar recursos i alternatives no sexistes en espais de treball, educació i convivència.

Continguts

BLOC I. HISTÒRIA I PROBLEMATITZACIÓ DEL PRESENT

Història preposterada de l'educació

Sabers subjugats, objectes i escenaris de la vida quotidiana

Coneixement situat enfront del coneixement universal

Evolució i transformació dels rols de gènere en l'educació

Història del currículum i dels materials didàctics desde la perspectiva de gènere

BLOC II. SUBJECTIVITATS I EXPERIÈNCIES EN LA HISTÒRIA DEL FEMINISME EN L'EDUCACIÓ

Feminisme i educació en la història d'occident

Feminisme descolonial: epistemologies, metodologies i cossos del sud

Nous materialismes: corporeïtats (l'incorpori), relacionalitat i afectes

Teoria i fenomenologia queer: percepcions, desitjos, aprenentatges

Resistències, vulnerabilitats i agència en la història de les dones

BLOC III. NARRATIVES FEMINISTES DE L'EDUCACIÓ

La construcció de relats en la història de l'educació des dels feminismes

Mètodes, fonts i tècniques de la investigació històrica-feminista

Producció de la memòria: trajectòries i narratives feministes de l'educació

Cultures, gèneres i poètiques dels cossos.

Relats de l'educació i de la pedagogia de les dones, pedagogies desgenerades

Metodologia

Aquesta assignatura es desenvoluparà en una metodologia d'Aprenentatge Basat en Projectes (ABP). Després d'un treball inicial individual i de classes expositives per part del professorat, les estudiants hauran d'escollir un projecte a desenvolupar. Les professores proporcionaran els materials que seran el punt de partida dels projectes. Aquests projectes es desenvoluparan per fases i inclouen les següents tasques:

- Lectures i reflexions a partir dels textos del projecte
- Cerca d'informació i construcció d'un problema de recerca històrica
- Desenvolupament de la recerca històrica a partir de casos
- Filmació i edició de documentals sobre els casos estudiats
- Presentacions orals dels treballs per part de l'estudiantat.

També hi haurà tutories i seguiment d'activitats en relació a la realització del projecte final sobre les propostes metodològiques.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Lectura, comprensió de textos i elaboració d'una ressenya crítica	25	1	1, 3, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Cerca d'informació i construcció d'un problema de recerca històrica	0	0	1, 2, 6, 7
Desenvolupament de la recerca històrica a partir de casos	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7
Presentacions orals	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Filmació i edició de documentals sobre els casos estudiats	0	0	4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

El calendari d'avaluació que se seguirà serà el següent:

- Individualment, es realitzarà una activitat en què l'estudiantat haurà de situar un relat a través d'objectes i escenaris en els contextos històrics i les teories de l'educació amb perspectiva de gènere (15%)
- Grupalment, l'estudiantat desenvoluparà un projecte de treball del qual se n'avaluaran les següents fases i activitats: lectures i reflexions (20%); disseny i desenvolupament de la recerca (25%); filmació i edició d'un documental (25%); i presentació oral (15%).

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, les professores informaran a l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació. Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant i en cas que sigui necessari, es fixarà un dia per fer recuperacions un cop acabades les classes (pendent de publicar el calendari i els horaris a la web de la Facultat de Filosofia i Lletres).

Activitats avaluatives excloses de la recuperació. El projecte final no serà recuperable perquè es farà un seguiment a través de seminari/tutoria, a on els i les alumnes seran acompanyades durant tot el procés d'elaboració d'aquest. Així doncs, l'avaluació serà formativa i sumativa al final, i s'entén que l'alumne ha d'anar incorporant les millores i els avenços a partir d'aquest acompanyament.

L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les tasques no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lectures i reflexions	20	20	0,8	3, 6
Presentacions a través d'objectes i escenaris de la història de l'educació	20	20	0,8	1
Projecte de treball (1): Filmació i edició d'un documental. Presentació oral	20	40	1,6	4, 8
Projecte de treball (2): Recollida i anàlisi de dades. Relatoria del procés	20	40	1,6	1, 2, 7
Projecte de treball (3): Co-avaluació	20	5	0,2	1, 5, 6

Bibliografia

Ahmed, Sarah (2006). *Fenomenología Queer*. Bellaterra: edicions Bellaterra.

Ahmed, Sarah (2018b). *Vivir una vida feminista*. Bellaterra: edicions Bellaterra.

Ahmed, Sarah (2019). *La promesa de la Felicidad. Una crítica cultural de la alegría*. Buenos Aires: Caja negra editora.

Anderson, Bonnie & Zinsser, Judith (1991). *Historia de las mujeres: una historia propia*. Barcelona: Crítica.

Bailey, Lucy e. & Graves, Karen (2019). Gendering the History of Education. A Rury, John L. & Tamura, Eileen H. *The Oxford Handbook of History of Education*, 355-371

Bal, Mieke. (1999). *Quoting Caravaggio. Contemporary Art, Preposterous History*. Chicago & Londres: The University of Chicago Press.

Bal, Mieke. (2009). *Conceptos viajeros en las humanidades. Una guía de viaje*. Murcia: CENDEAC.

Balfour, Beatrice Jane Vittoria (2016). Feminist tales of teaching and resistance: reimagining gender in early childhood education (Reggio Emilia, Italy). *Gender and Education*, [Volume 28](#).

Ballarín, P. (2001). *La educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX y XX)*. Madrid: Editorial Síntesis.

Bennett, Judith M. (2006). *History Matters. Patriarchy and the Challenge of Feminism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Davis, Angela (2005). *Mujeres, clase y raza*. Barcelona: Akal.

Davis, Angela (2005). *Autobiografía*. Madrid: Capitán Swing.

Delamont, Sara (2013). Girl trouble: panic and progress in the history of young women. *Gender and Education*, Volume 25.

Garcés, Marina (2016). *Fora de classe. Textos de filosofia de guerrilla*. Barcelona: Arcàdia.

Garcés, Marina (2017). *Nova il·lustració radical*. Barcelona: Anagrama

Goldman, E. (2017). *Feminismo y anarquismo*. Madrid: Enclave.

hooks, b. (1994). *Teaching to Transgress. Education as the Practice of Freedom*. New York: Routledge.

hooks, b. (2003). *Teaching Community. A Pedagogy of Hope*. New York: Routledge.

Kehily, Mary Jane (2014). Using photographs in social and historical research. *Gender and Education*, [Volume 26](#).

Le Guin, Ursula K. (2018). *Els desposseïts*. Barcelona: Raig verd.

Le Guin, Ursula K. (2017). *Contar es escuchar: sobre la escritura, la lectura, la imaginación*. Madrid: Círculo de tiza.

Luxemburg, Rosa de (2015). *Reforma o revolución*. Argentina: Akal.

Nash, Mary (2004). *Mujeres en el mundo. Historia, retos y movimientos*. Madrid, Alianza.

Preciado, Paul B. (2019). *Un apartamento en Urano*. Crónicas del cruce. Barcelona: Anagrama.

Rose, Sonya (2010). *¿Qué es la Historia de Género?* Madrid: Alianza.

Segato, Rita (2015). *La crítica a la colonialidad en ocho ensayos*. Buenos Aires: Prometeo.

Segato, Rita (2018). *Contrapedagías de la crueldad*. Buenos Aires: Prometeo

Skelton, Christine, Becky Francis & Lisa Smulyan (eds.). 2007. *The SAGE Handbook of Gender and Education*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Spivak, Gayatri (2009). *¿Pueden hablar los subalternos?* Barcelona: Macba, edición crítica de Manuel Asensi.

Spivak, Gayatri (2010). *Crítica a la razón postcolonial*. Madrid: Akal.

Spivak, Gayatri (2012). *Otras Asias*. Madrid: Akal.

Stone, Lynda (ed.) (1994). *The Education Feminism Reader*. New York: Routledge.

Talbur & S.R. Steinberg (Eds.). *Pensando queer. Sexualidad, cultura y educación*. Barcelona: Graó.

Tamboukou, Maria (2015). *Sewing, Fighting and Writing*. Radical Practices in Work, Politics and Culture. Londres: Rowman and Littlefield.

Tamboukou, Maria (2017). *Women Workers' Education, Life Narratives and Politics: Geographies, Histories, Pedagogies*. Londres: Routledge.

Thayer-Bacon, Barbara J.; Stone, Lynda, and Spreched, Katharine M. (Ed.). (2013). *Education Feminism. Classic and Contemporary Readings*. Albany, NY: Suny Press.

Tinkler, Penny & Jackson, Carolyn (2014). The past in the present: historicising contemporary debates about gender and education. *Gender and Education*, [Volume 26](#).

Wallach Scott, Joan (2011). *The Fantasy of Feminist History*. Durham, UK: Duke University Press.

Weiler, Kathleen (ed.) (2001). *Feminist Engagements. Reading, Resisting, and Revisioning Male Theorists in Education and Cultural Studies*. Nova York: Routledge.

Withers, Deborah M (2014). Strategic affinities: Historiography and epistemology in contemporary feminist knowledge politics. *European Journal of Women's Studies*, vol. 22, 2: 129-142.

Zetkin, Clara (1976). *La cuestión femenina y la lucha contra el reformismo*. Barcelona: Anagrama.